

Stanisław Podobiński, Bogdan Snoch

Słowo o Jubilacie

Prace Naukowe. Pedagogika 8-9-10, 9-15

1999-2000-2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Słowo o Jubilacie

Tytuł tego zbioru zawiera m.in. problematykę myśli, obiekt zainteresowań szacownego Jubilata, sensowne toteż wydało nam się przywołanie słów Jana Kochanowskiego – ojca literatury polskiej, młodszego o pokolenie od Reja – ojca języka polskiego, odnoszących się do tego problematu, pochodzących z *Pieśni XIX*:

*Przeto chciejmy wziąć przed się myśli godne
Siebie,
Myśli ważne na ziemi, myśli ważne w niebie;
Służmy pocziwej sławie, a jako kto może,
Niech ku pożytku dobra spólnego pomoże.
(...)
Śmialemu wszędy równo, a o wolność miłą
Godzi się oprzeć, by więc i ostatnią siłą.*

Profesor Józef Żuraw urodził się 19.06.1929 w Hucie Czarnożyłskiej, w ziemi wieluńskiej. Szkołę średnią ukończył w Lututowie w roku 1950. Następnie studiował na Wydziale Pedagogicznym Wojskowej Akademii Politycznej w Warszawie, kolejno na Wydziale Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego. Pierwszą pracę magisterską, pt. *Poglądy Tadeusza Kościuszki na wychowanie wojskowe* napisał pod kierunkiem prof. dr. hab. Tadeusza Pasierbińskiego, drugą zaś na Wydziale Filozofii UW, pod kierunkiem prof. dr. hab. Adama Sikory.

Doktorat nauk humanistycznych uzyskał na podstawie pracy *Filozofia oświeceniowa Tadeusza Kościuszki*, której promotorem był prof. dr. hab. Józef Borgosz, zaś jednym z recenzentów prof. dr. Bogusław Leśnodorski. Stopień doktora hab. w zakresie filozofii nowożytnej otrzymał na podstawie pracy *Jan Śniadecki współtwórca nowoczesnej świadomości Polaków*. Recenzentami jej byli: prof. prof. Jan Legowicz, Stanisław Jedynek i Józef Borgosz.

W swej pracy badawczej najwięcej uwagi poświęcał polskiej myśli filozoficznej (głównie filozofii oświeceniowej i romantycznej). Obecnie pracuje nad monografią – jest w końcowej fazie pracy nad nią – analizującą antynomie narodowości i uniwersalności w polskiej rzeczywistości historycznej. Słuchał wykładów i uczestniczył w seminariach profesorów: Jana Legowicza, Władysława Tatarkiewicza, Tadeusza Kotarbińskiego, Adama Schaffa, Leszka Kołakowskiego, Bronisława Baczki, Zygmunta Baumana, Bogusława Leśnodorskiego, Jerzego Pelca, Alicji Kuczyńskiej, Janusza Kuczyńskiego, Andrzeja Nowickiego, Bogusława Wolniewicza, Zofii Szymańskiej i in. Po uzyskaniu magisterium jest kolejno: asystentem, st. asystentem, adiunktem, docentem kierownikiem zakładu filozofii. Był członkiem wielu rad naukowych, m.in. w WAP-ie, AON-ie, Wyższej Szkole Rolniczo-

-Pedagogicznej w Siedlcach, a obecnie w WSP w Częstochowie. W tej ostatniej m.in. pełni drugą kadencję obowiązki Przewodniczącego Komisji Senackiej ds. Wydawnictw.

Jest członkiem polskiego Oddziału Międzynarodowego Stowarzyszenia Uniwersalizmu. Jest również członkiem Warszawskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Filozoficznego. Pod jego naukowym kierunkiem 49 osób uzyskało tytuł magistra. Prace magisterskie pisane były z zakresu historii europejskiej i polskiej myśli filozoficzno-pedagogicznej.

O wysokim poziomie pisarstwa naukowego Prof. dr. hab. Józefa Żurawa może świadczyć fakt cytowania fragmentów jego prac przez wysokiej rangi uczonych. Cytuje wielokrotnie go m.in. prof. dr hab. Andrzej Walicki w swej pracy, wydanej w języku angielskim pt. *The Enlightenment and the Birth of Modern Nationhood Polish Political Thought from Noble Republicanism to Tadeusz Kościuszko*.

DRUKI ZWARTE:

Myśl filozoficzna i społeczna Tadeusza Kościuszki, Warszawa 1979, ss. 304.

Jan Śniadecki Polak i Europejczyk, Częstochowa 1995, ss. 366.

Tadeusz Kościuszko – humanista i pedagog, Częstochowa 1996, ss. 86.

„*Tworzę więc jestem*” – istotą humanizmu Henryka Kamińskiego, Warszawa 1998, ss. 44.

Róża Luksemburg i kultura polska (w 80. rocznicę śmierci), Częstochowa 1999, ss. 108.

Współautor książek:

Wybrane koncepcje wojny i pokoju w dziejach myśli filozoficznej, cz. I, *Starożytność i Średniowiecze*. Wyd. Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 1991.

Historyk i historia, Wyd. WSP Częstochowa 1999.

Księga jubileuszowa. Zeszyty Historyczne IV. In honorem Jan Związek, Wyd. WSP, Częstochowa 1998.

Artykuły w czasopismach Polskiej Akademii Nauk, w jęz. angielskim

Tadeusz Kościuszko – the Polish Enlightenment Thinker, „DIALECTICS AND HUMANISM”, Vol. VI, No 1, 1979, ss. 151–163.

Józef Żuraw, *Myśl filozoficzna i społeczna Tadeusza Kościuszki. Tradycje i współczesność. (The Philosophical and Social Thought of Tadeusz Kościuszko. Traditions and the Present Day)*, Warszawa, Wyd. MON, 1979, Pp. 304.

Jan Śniadecki – a Father of the Polish Enlightenment, „DIALECTICS AND HUMANISM”, No2/1982, ss. 151–162.

Karl Marx – a great Friend of Poland, „DIALECTICS AND HUMANISM”, No 3/1983, ss. 167–178.

The Works of Georg Lukacs in Poland, „DIALECTICS AND HUMANISM”, Vol. XIV, No 4/1987.

Artykuły w czasopismach Polskiej Akademii (Inst. Fil. i Soc.) Nauk

Tadeusz Kościuszko – twórca koncepcji nowoczesnych układów moralnych w armii, „KULTURA I SPOŁECZEŃSTWO”, t. XX, Nr 3, 1976, ss. 75–101.

Tadeusz Kościuszko – myśliciel epoki polskiego Oświecenia, „STUDIA FILOZOFICZNE”, Nr 6/151/, 1978, ss. 91–105.

Recepcja francuskiego fizjokratyzmu i racjonalistyczne hasło „oświata” w filozofii Kościuszkowskiej, „KULTURA I SPOŁECZEŃSTWO”, t. XXI, Nr 4, 1977, ss. 119–130.

Dialektyka wojny i pokoju w myśli filozoficznej Róży Luksemburg, „KULTURA I SPOŁECZEŃSTWO”, t. XXIV, Nr 3–4, 1980, ss. 77–92.

Polskie inspiracje dla twórców marksizmu, „STUDIA FILOZOFICZNE”, Nr 1/254/, 1987, ss. 155–164.

Filozofia Henryka Kamińskiego, „STUDIA FILOZOFICZNE”, Nr 3, 1988, ss. 105–121.

Miejsce Jana Śniadeckiego w kulturze narodowej, „STUDIA FILOZOFICZNE”, Nr 7–8 /284–285/, 1989, ss. 117–138. /numer jubileuszowy z racji 80. rocznicy urodzin Prof. Jana Legowicza.

Recenzje

Tadeusz W. Nowacki, *Praca i wychowanie*, Warszawa 1980, ss. 335, rok 1981, Nr 5, Ossolineum.

Józef Bańka, *Elementy prognozy humanistycznej – Studium z zakresu teorii i metodologii humanistyki*, Katowice 1981, ss. 173, rok 1982, Nr 1, Ossolineum.

Stanisław J. Sokołowski, *Filozoficzne problemy wojskowych nauk społecznych*, Warszawa 1981, ss. 308, rok 1982, Nr 2, Ossolineum.

Marek Fritzhand, *Wartości a fakty*, Warszawa 1982, PWN, ss. 319, rok 1983, Nr 2–3, Ossolineum.

Recenzja wydawnicza: D. Marzec, *Opieka nad dzieckiem w dobie przemian społecznych*. Zakład Narodowy im. Ossolińskich–Wyd. WSP w Częstochowie, 1999, ss. 190.

Podręczniki

Słownik filozoficzny, Zegrze k/Warszawy, 1971, Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Łączności, ss. 187.

Artykuły naukowe w pismach wyższych uczelni

Tendencyjna interpretacja myśli filozoficznej Róży Luksemburg w zachodniej leninologii, „ZESZYTY NAUKOWE” WAP, Nr 101, Warszawa 1979, ss. 55–67.

O filozofii Henryka Kamińskiego, „ZESZYTY NAUKOWE” WAP, Nr 120, Warszawa 1984, ss. 69–71.

Miejsce Szkoły Rycerskiej w tworzeniu świadomości politycznej i narodowej Polaków (w 220 Rocznicę powstania Szkoły Rycerskiej) „ZESZYTY NAUKOWE” WAP, Nr 1–2/122–123/, Warszawa 1985, ss. 119–131.

Filozofia pokoju Róży Luksemburg, „ZESZYTY NAUKOWE” WP, Nr 4 /129/, Warszawa 1986, ss. 156–159.

Problem wojny i pokoju w filozofii Jana Śniadeckiego i Adama J. Czartoryskiego, „ZESZYTY NAUKOWE” WAP, Nr 4 /137/, Warszawa 1988, ss. 179–184.

Filozofia nauki Jana Śniadeckiego, „ZESZYTY NAUKOWE” WAP, Nr 4 /141/, Warszawa 1989, ss. 125–136.

Metodologiczne problemy wojskowych nauk społecznych, „ZESZYTY NAUKOWE” WAP, Myśl Wojskowa, Nr 4, Warszawa 1975, ss. 99–102.

Artykuł recenzyjny – *Armia kościuszkowska*, Krzysztof Bauer, *Wojsko koronne powstania kściuszkowskiego*, Warszawa 1981, ss.–415, *Wojskowy Przegląd Historyczny*, Nr 100, 1982, rok XXVII.

Narodowe i uniwersalne wartości Konstytucji 3 Maja, *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach*, Nr 45, seria: Nauki Humanistyczne. Historia z 2/1996, ss. 45–59.

Filozoficzne problemy wojny i pokoju w chrześcijańskich Wiekach Średnich, *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach*, Nr 50, seria: Nauki Humanistyczne. Filozofia i Socjologia, z. 1/1997, ss. 62–71.

Rola Jana Śniadeckiego we wzbogacaniu kultury uniwersalnej, *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach*, Nr 50, seria: Nauki Humanistyczne. Filozofia i Socjologia, z. 1/1997, ss. 96–71.

„Tworzę więc jestem” – istotą humanizmu Henryka Kamińskiego, *Prace Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie*, seria: Filozofia, Socjologia, z. V/1997, ss. 94–112.

Artykuły popularnonaukowe i publicystyczne

Tadeusz Kościuszko – humanista, „STOLICA”, Nr 6, 1976.

Kościuszko – sumienie narodów, Krajowa Agencja Informacyjna, Warszawa, 4–10 luty 1976, rok XVII/XXI, nr 6/838, ss. 4–6.

Tadeusz Kościuszko – twórca nowoczesnej sztuki wojennej, *Wiadomości Polonijne*, Polska Agencja Interpres, Nr 12/75, 16–30.06.1976, ss. 1–3.

Kościuszko a rewolucja amerykańska, „ARGUMENTY”, 18.07.1976.

Syn wolności, „ARGUMENTY”, Nr 48/1981.

„Polska rzecz”, „ARGUMENTY”, Nr 11/1983.

Kto nie lubi Kołłątaja? „ARGUMENTY”, Nr 15/1985.

Kościuszko – deista, „ARGUMENTY”, Nr 17/1986.

Potrzeba filozoficznej i światopoglądowej refleksji – dawniej i dziś, *Problemy Wyznań i Laicyzacji*, *Tygodniowy Biuletyn Prasowy*, rok XXVIII, 13.01.1986, Nr 2/1327, ss. 1–6.

- Kościuszkowie i Napoleon, „MILITARIA”, Nr 6/1996, ss. 18–19.
- Polskie korzenie marksizmu, WOJSKO LUDOWE, Nr 5, 1983, ss. 15–17.
- Recenzja książki Andrzeja Targowskiego „Dogonić czas, czyli pozostać w Europie”, Warszawa 1993, WOJSKO LUDOWE, Nr 2/1994, ss. 101–104.
- „Świątynia sławy oręża polskiego”, WOJSKO I WYCHOWANIE, Nr 10, 1995, ss. 62–69.
- Wychowanie wojskowe doby Oświecenia, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, 31.10.1973, s. 6.
- Życie i filozofowanie, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, 19.04.1973.
- Maoizm, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, 26.04.1974.
- Idee obywatelskie i obronne Komisji Edukacji Narodowej, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, 30.05.1973.
- „Studia Filozoficzne” z pomocą słuchaczom WUML, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, 21.05.1974.
- W Wojskowej Akademii Politycznej działa wszechnica, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, 06.02.1974, s. 5.
- Fenomen tradycji polskiego oręża, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, 30.10.81.
- Problemy wojny i pokoju w filozofii Jana Śniadeckiego, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, 30.10/1981, s. 5.
- O filozofii wojskowych nauk społecznych, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, 29.12.1981.
- Socjologia, społeczeństwo, wojsko, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, 04.01.83
- Marksyzm i kultura narodowa, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, 8–9.01.1983.
- Rok Karola Marksa. Marksizm, rewolucja a niepodległość Polski, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, 26–27.02.1983.
- Filozofia marksistowska i przyrodoznawstwo, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, 06.05.1983.
- Racjonalizm Tadeusza Kościuszki, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, 14.12.84, s. 3.
- Jan Śniadecki: Prawa i obowiązki integrują ludzi, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, 23.08.1985.
- O filozofii Róży Luksemburg, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, Nr 6, 1983.
- „Ojczyznę moją wszelkimi sposobami ratować przyrzekam”/w rocznicę Konstytucji 3 Maja/, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI” Nr 103, 1983.
- Jest panorama we Wrocławiu! „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, 18.07.1985.
- Kościuszkowie i kościuszkowcy, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, październik 1982.
- Ameryka i Kościuszkowie, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, 1982.
- Etyka uczonego i artysty, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, 13.09.1985.
- Nowoczesność myśli Jana Śniadeckiego, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, Nr 304, 1984.
- Współczesność myśli Joachima Lelewela, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, Nr 308, 1984.
- Światła myśli Stanisława Staszica, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, Nr 10, 1985.
- Dwieście dwadzieścia lat Szkoły Rycerskiej, /cz. 1/, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, Nr 44, 1986.
- Dwieście lat Szkoły Rycerskiej /cz. 2/, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI” Nr 49, 1986.

„Święta miłości kochanej ojczyzny” Polska zbrojna (Magazyn Tygodniowy), 25–27.11.1994, s. IV.

Korzenie naszej współczesności, „ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”, Nr 95, 1986

Recenzja pracy doktorskiej mgra Józefa Węgrzyna 12.05.1990 napisanej pod kierownictwem naukowym prof. dra hab. Józefa Borgosza, ss. 318.

Referaty na sympozjach i konferencjach

Udział w Sympozjum Filozoficznym w Moskwie, lipiec 1979.

Wygłoszenie referatu na Pierzym Światowym Kongresie Uniwersalizmu w Warszawie 16 sierpnia 1993 r. Temat referatu: Uniwersalne i narodowe wartości epoki Konstytucji 3 Maja.

Wygłoszenie referatu na V Zjeździe Filozoficznym w Toruniu w 1995 r. Temat referatu: Miejsce polskiej myśli filozoficznej średniowiecznej w mediewistyce europejskiej.

Wygłoszenie referatu na Europejskim Forum Uniwersalizmu w Warszawie we wrześniu 1999 r. Temat referatu: Humanizm, polskość i europejskość Róży Luksemburg.

Nagrody i wyróżnienia:

Wyróżnienie Ministerstwa Obrony Narodowej za książkę „Myśl filozoficzna i społeczna Tadeusza Kościuszki” w 1979 r.

W latach 1981–83 został laureatem dorocznych nagród „ŻOŁNIERZA WOLNOŚCI” w postaci kolejno: brązowego, srebrnego i złotego pióra za publicystykę na łamach tej gazety.

Prof. Józef Żuraw zachował młodzieńczą niemal sylwetkę oraz świeżość w myśleniu i postrzeganiu ludzi i świata, także niezależność i krytycyzm odnośnie do wartości poglądów filozoficznych, w ogóle – światopoglądowych, utrzymując w tym mądry zdrowy chłopski rozsądek, wywodzi bowiem swój ród z rolniczych okolic Wielunia, z Huty Czarnożyłskiej oraz zawdzięcza wiele – jak to ciągle podkreśla – lokalnym nauczycielom także tym o rodowodzie arystokratycznym – Który Mu, jako zdolnemu chłopskiemu dziecku – wskazali drogi i walory edukacji.

Profesor Żuraw ludzi mierzy wedle ich dokonań, zacności i uczciwości, innych gradacji właściwie nie stosując, zarazem wobec wszystkich – studentów, współpracowników i zwierzchników – zachowuje się ze szczerą rewerencją, nikomu nie uchybiając ani przed nikim z nadmierną czapkującą. Jest człowiekiem skromnym, uczynnym, pełnym rzeczywiście prostoty godnej mędrca, Którym nie tylko z wykształcenia – jako zawodowy myśliciel, znawca i badacz idei jest.

Ma dobre rozeznanie w tym, co dobre a co złe, dość stosuje zasadę „światłocienia etycznego”, rozumiejąc względność wielu ludzkich zachowań i zdarzeń. Tak naprawdę zaś bezwzględnie trafnie określa, co stosowne a co niestosowne, co sen-

sowne a co bezmyślne. Ma w sobie naturalną elegancję w byciu, w słowie, w używaniu sztuczków i trunków, nigdy nie przekraczając w niczym należytej miary.

Jest jednym z najpoważniejszych ludzi w częstochowskiej Uczelni edukującej – co istotne – nauczycieli, pedagogów, a że sam ma dwa magisteria (doktorat i habilitację już z filozofii) – z filozofii i, co istotne!, z pedagogiki, potrafi niemal autopsant pośrednio wychowywać, w myśl starej prawdy, że każdy dobry filozof jest zarazem bardzo dobrym pedagogiem.

Powaga Jego jednak nie jest nadęta, bo najwięcej powagi jest w żartowaniu, więc choć Jego żywiołem są dobry humor i dowcip, na skalę wartości „rzuca” każdy ludzki – swój i czyjś – czyn.

Ma w sobie wiele zapału do działania i do nauki, gromadzi książki, pisma, wycinki prasowe, notatki – z wielką pieczołowitością i znanstwem, na wszystkich dając swoje uwagi, komentarze, opinie przeciwne lub pełne uznania.

Obcujący z Nim studenci i pracownicy ogromnie wiele korzystają, zarówno w sferze intelektualnej jak i moralnej. Stąd darzą Go estymą niemal spontanicznie. Profesor Żuraw wpisał się – przez kilkanaście lat swej pracy – trwale do częstochowskiego eutourage’u naukowego, przydając się WSP-owskiej społeczności ogromnie i zyskując sobie pewne, znaczące, miejsce w trzydziestoletnich dziejach Uczelni.

J. Żuraw to dziś arbiter elegantiarum w obcowaniu z ludźmi, dworny wobec dam, znawca kulinariów i alkoholi.

Profesor Józef Żuraw – syn Franciszka – jak o sobie żartobliwie mawia imitując dawne urzędowe skamieliny w przedstawianiu się – jest też jednym z nielicznych Profesorów, Których piszący te słowa zna co się permanentnie ucza, kupują regularnie prasę i książki, także Wydawnictwa naszej Uczelni. Wtopił się doskonale w częstochowską społeczność akademicką, w której jest ceniony, lubiany i szanowany jako elegancki, mądry, szlachetny Uczony – Myśliciel – i Człowiek.

Stanisław Podobiński

Bogdan Snoch